

# **Corona: roet in het eten bij dinerdialogen?**

**Een onderzoek naar het effect van online eetdialogen**

**Jedidjah Arentsen**

**5760267**

**MA Interculturele Communicatie**

**Begeleider: Dr. R.M. Speelman**

**Community Based Research Online Internship Project**

**Universiteit Utrecht**

**6709/6000 woorden**

## Inhoud

Inleiding .....	3
Theoretisch kader.....	4
Onderzoeksvraag en hypothese.....	6
Methode.....	7
Resultaten en analyse .....	8
Presentatie avond .....	10
Conclusie .....	11
Advies .....	12
Bibliografie .....	14
Bijlagen .....	15
Bijlage 1: Document 1: Website Utrecht in Dialoog over de dialoogavond van 28 mei .....	15

## Inleiding

*Utrecht in Dialoog* is een organisatie die dialogen organiseert voor inwoners van Utrecht die elkaar normaal gesproken misschien niet tegen zouden komen. Ze definieert een dialoog als “*een openhartig, gelijkwaardig gesprek over thema's die leven, waarin nieuwsgierigheid voorop staat.*” (Utrecht in Dialoog, sd). Het idee is dat bewoners van verschillende achtergronden deelnemen aan de dialogen. Op deze manier worden er verschillende perspectieven gehoord tijdens de dialogen en dit zou zorgen voor een “vergroot en verdiept inzicht” (Utrecht in Dialoog, sd). Uit de eerste kennismaking is gebleken dat *Utrecht in Dialoog* meer inzicht wil krijgen in haar impact op de maatschappij. Een belangrijk uitgangspunt hierbij is dat het aangaan van gesprekken bijdraagt aan de uitwisseling van ervaringen en ideeën, waardoor verschillende perspectieven blootgelegd worden. Hierdoor worden nieuwe inzichten verworven en wordt een gevoel van verbondenheid gecreëerd. Het thema van de dialogen van dit jaar is ‘erbij horen’. Als het begrip ‘erbij horen’ gekoppeld wordt aan de impactvraag vanuit Utrecht in Dialoog, zou er de volgende overkoepelende vraag uit kunnen komen: Hoe creëert *Utrecht in Dialoog* inclusiviteit? Inclusiviteit draagt namelijk bij aan het groepsgevoel dat *Utrecht in Dialoog* lijkt te beogen. De overkoepelende vraag is in drie verschillende onderzoeken ingedeeld. Elk van deze onderzoeken beantwoordt een ander aspect van deze vraag. Zo is in het eerste onderzoek onderzocht in hoeverre de communicatie geschikt is om diversiteit en inclusiviteit te bevorderen. In het tweede onderzoek werd aandacht besteed aan de interculturele competenties van de gespreksbegeleiders die bij *Utrecht in Dialoog* werkzaam zijn. In het derde onderzoek is onderzocht of en op welke manier culturele verschillen overbrugd worden tijdens eetdialogen op afstand en of er dus inclusiviteit gecreëerd wordt.

Dit onderzoek is gedaan vanuit een Community Based Research project van Universiteit Utrecht. Bij Community Based Research (CBR) wordt een onderzoek uitgevoerd met en voor leden van een gemeenschap. Dit onderzoek is uitgevoerd bij Utrecht in Dialoog. Er heeft regelmatig contact plaatsgevonden tussen het onderzoeksteam en de organisatie om de wensen van de organisatie te behartigen. Bij CBR is het belangrijk dat de organisatie, de leden van de gemeenschap meedenken over een probleemstelling waar de gemeenschap baat bij kan hebben. Ook wordt er actief meege gedacht over een methode en de uitvoering hiervan. Dit onderzoek werd dus uitgevoerd om vragen die leven bij Utrecht in Dialoog te beantwoorden en zo hun gemeenschap te bevorderen. Een onderdeel van CBR is ook het terugkoppelen van de resultaten van het onderzoek aan de organisatie (Community-Based Research for the Humanities, sd). Dit is gebeurd middels een interactieve presentatie. Deze presentatie avond is ook onderdeel geworden van de resultaten en zal verder toegelicht worden in de ‘Methode’ sectie van dit verslag.

Tijdens het eerste verkennende gesprek in week 1 van het onderzoek werd er met twee organisatieleden van *Utrecht in Dialoog* onder andere gesproken over eetavonden die georganiseerd worden. Dit zijn interculturele dialogen onder het genot van een maaltijd. In het specifiek werd de dialoogavond van 28 mei besproken met als onderwerp ‘proef de verschillen’. Dit zou een dialoogavond worden waar werd gesproken over (culturele) verschillen in de maatschappij en waarbij deelnemers maaltijden kunnen proeven van verschillende culturen. Door de Coronamaatregelen wordt dit evenement verplaatst naar de online omgeving van Zoom. Er wordt dus geen gezamenlijke maaltijd meer genuttigd, maar er zal nog steeds op een bepaalde manier over eten en over verschillen worden gesproken. Er zijn al eerder vergelijkbare dialoogavonden geweest, vóór de coronatijden en dus in levende lijven in plaats van online. De organisatie ervaart al voordelen van de eetdialogen en ziet deze als een laagdrempelige manier om culturen te leren kennen. De bedoeling van dit onderzoek is om te onderzoeken of het overbruggen van verschillen door middel van eten ook op een andere manier kan. Momenteel worden de dialogen namelijk online

georganiseerd en als coronamaatregelen eenmaal wat versoepeld worden, wordt er waarschijnlijk nog overgestapt naar een 1,5 meter samenleving. Hoe dan ook, samen eten zoals *Utrecht in Dialoog* gewend is, zit er voorlopig nog niet in. De onderzoeksvraag luidt dan ook: Hoe kan eten op afstand bijdragen aan het creëren van inclusiviteit bij *Utrecht in Dialoog*?

Deze onderzoeksvraag is beantwoord door een etnografisch onderzoek. Bij een etnografisch onderzoek wordt een groep of cultuur omschreven aan de hand van waargenomen verschijnselen. Dit etnografische onderzoek bestaat in dit geval uit een documentanalyse en observaties bij de dialoog van 28 mei (dialoog 1). Daarnaast is er op 7 juni een dialoog georganiseerd waarbij deelnemers digitaal met elkaar een bordje eten kunnen 'delen' (dialoog 2). Tijdens dialoog 2 brachten de deelnemers hun eigen eten mee en vertelden door hun scherm heen wat over deze maaltijd. Zo is er geobserveerd of er een verschil te zien was tussen de dialoog waar eten aanwezig was en waar geen eten aanwezig was. De uiteindelijke resultaten van alle drie de onderzoeken met het overkoepelende thema van inclusiviteit zijn gepresenteerd aan Utrecht in Dialoog en andere geïnteresseerden door middel van een interactieve presentatie avond.

## Theoretisch kader

Om te beginnen met het onderzoek is het belangrijk eerst te definiëren wat er bedoeld wordt met inclusiviteit. Om hier een definitie van te geven, wordt er naar de definitie van Ferdmann (2014) gekeken. In deze definitie wordt er een duidelijke nuance aangebracht tussen de begrippen diversiteit en inclusiviteit, twee termen die dikwijls door elkaar worden gebruikt. Het voornaamste verschil volgens Ferdmann (2014) is dat bij diversiteit het draait om (etnische) representatie. Hierbij wordt er gefocust op één individu en hoe dit individu zijn etnische groep representeert. Bij diversiteit gaat het vooral om dat zo veel mogelijk etnische groepen door iemand worden gerepresenteerd. Er wordt hierbij ook vaak nog gedacht in stereotypen. Inclusiviteit wordt vervolgens gedefinieerd als een manier om culturele verschillen te zien op zoveel meer niveaus dan enkel etniciteit. Het draait hierbij om geslacht, generatie, seksualiteit, sociale afkomst, etc. Etniciteit kan hier ook zeker een rol spelen, maar is niet de focus. Ook wordt er gericht op het vermijden van stereotypen (Ferdmann, 2014).

Dit onderzoek vertrekt vanuit de aanname van de theorie van Montanari (2006). Montanari (2006) stelt dat eten een zeer belangrijke rol speelt bij culturen. Zo zegt hij dat smaak zelfs een culturele verschijning is. Hiermee bedoelt hij dat smaak maatschappelijk bepaald wordt en dus als culturele marker gezien zou kunnen worden. Dit zou dus betekenen dat mensen binnen dezelfde cultuur een gedeelde smaak hebben. Deze gedachte wordt nogmaals bevestigd door Barthes (2008, in Stajcic 2013), die zegt dat cultuur eten beïnvloedt en dat eten cultuur beïnvloedt. Volgens Stajcic (2013) zou smaak aangeleerd zijn en deze kunnen ook veranderen. Ook is er uit verschillende onderzoeken gebleken dat eten zeer belangrijk is voor culturele identiteit (Abbots, 2016; Capatti, Montanari, & O'Healy, 2003; Cinotto, 2019). Bij dit onderzoek worden al deze dingen in overweging genomen, wat betekent dat eten een rol speelt bij de ervaring van culturele identiteit. Hierbij zal er dus worden gewerkt in de aanname dat eten een manier kan zijn om elkaars cultuur te leren kennen. Om hiermee verder te werken, zal er eerst moeten worden gekeken naar hoe men eten kan gebruiken om elkaars cultuur te leren kennen. Om dat te doen, zal de communicatieve rol van eten worden geanalyseerd aan de hand van verschillende theoretische benaderingen.

In dit onderzoek wordt er gekeken of en hoe inclusiviteit bereikt wordt door middel van eten en hoe afstand daarbij een rol speelt. In de huidige maatschappij zijn veel dingen veranderd door de Coronamaatregelen en daarom zullen online maaltijden gedeeld worden. Daarom is het belangrijk

om te kijken naar de communicatieve rol van eten en hoe deze verschilt in een online omgeving waarbij je geen eten met elkaar kunt delen.

Ten eerste wordt de benadering van Korthals (2002) besproken. Korthals (2002) benoemt vier verschillende functies van eten, namelijk fysiologisch, esthetisch, communicatief en sociaal. De laatste twee zijn de functies die relevant zijn voor dit onderzoek. Er zal eerst de laatste functie besproken worden, namelijk de sociale functie. Korthals (2002) benoemt dat er soms de aanname wordt gedaan dat eten mensen kan samenbrengen en dat samen een maaltijd nuttigen, kan verenigen. Korthals (2002) benadrukt echter dat dit niet altijd zo makkelijk is. Het moet niet vergeten worden dat niet al het eten voor iedereen toegankelijk is. Om dit te verduidelijken, noemt hij het voorbeeld van ijsjes in Amerika. De opkomst van ijsjes in Amerika veroorzaakte veel ophef bij conservatieve bevolkingsgroepen die geloofden dat de ijsjes een vertegenwoordiging waren van een losse seksuele moraal. Ook is er een grote controverse geweest rondom suiker, waarin anti-slavernij protestgroepen mensen erop wezen dat suiker een bijproduct was van een periode van slavernij: "eating sugar means eating negroes" (Mintz, 1996 in Korthals, 2002, p. 17). Het punt dat Korthals (2002) hiermee wil maken is dat sommige voedingskeuzes in gedeelde maaltijden juist niet mensen zal verenigen, maar groepen kunnen buitensluiten. De derde functie van eten die wordt genoemd door Korthals (2002) is de communicatieve functie. Hiermee kan men denken aan de boodschap die het eten op iemands bord kan uitstralen. Een voorbeeld dat hierbij wordt genoemd, is de Amerikaanse keuken. De grote hoeveelheden bij de Amerikaanse keuken tonen gastvrijheid en bieden gelegenheid aan iedereen om aan te schuiven op elk moment van de dag. De omschrijvingen van deze twee functies suggereren dat een potluck diner, zoals georganiseerd door *Utrecht in Dialoog*, een zeer inclusieve manier van eten is. Doordat mensen zelf hun eten mee kunnen nemen, dit kunnen delen met anderen en er geen vooraf opgesteld menu is, lijkt het op het eerste gezicht alsof mensen niet worden buiten gesloten op basis van voedingskeuzes. De grote hoeveelheden, zoals omschreven door Korthals (2002) bij de Amerikaanse keuken, tonen gastvrijheid en iedereen mag aanschuiven. Een analyse van documenten van *Utrecht in Dialoog* moet aantonen of de potluck diners ook zo worden gecommuniceerd. Een analyse van observaties tijdens dialogen, moet aantonen of en hoe de inclusiviteit van een potluck diner nog wordt gewaarborgd in een online omgeving.

Ten tweede wordt er gekeken naar de theorieën verzameld en voortgebracht door Stajcic (2013), waar sterke overeenkomsten met de theorie van Korthals (2002) te zien zijn. Stajcic (2013) legt dezelfde connectie tussen eten en cultuur zoals eerder al te zien was bij Montanari (2006). Stajcic (2013) legt echter een belangrijke connectie tussen het belang van eten voor cultuur en communicatie. Stajcic (2013) stelt dat voedsel een non-verbale vorm van communicatie is en zo zou voedsel waarden van een cultuur kunnen communiceren. Stajcic (2013) stelt dat door te kijken naar iemands eten je elkaars cultuur kunt leren kennen. Dit omdat eten vaak voortkomt uit belangrijke overtuigingen, gebruiken en rituelen van culturen. De specifieke betekenis die een bepaald type eten naar voren brengt, of de boodschap die eten communiceert, verschilt echter wel per cultuur. Stajcic (2013) benoemt de verenigende waarde van eten en stelt dat het banden in een gemeenschap kan versterken. Deze verenigende waarde zou te verklaren zijn doordat iedereen, wereldwijd, een behoefte heeft aan eten. Als deze stellingen in overweging worden genomen, is het belangrijk om mee te nemen wat Korthals (2002) zegt, dat het niet altijd zo gemakkelijk is en dat sommige voedingskeuzes juist mensen zouden kunnen buitensluiten. Het is dus belangrijk om een nuance in deze stelling aan te brengen.

In de bespreking van de rol van voeding in communicatie, haalt Stajcic (2013) de drie verschillende vormen van eten aan; eten als natuur, eten als handelsartikel en eten als cultuur. Bij eten als natuur

draait het om de voedende waarde van eten, eten om te overleven als het ware. Eten als handelsartikel kijkt naar eten op de markt, hier gaat het om industrie en consumptie. De manier waarop wij in dit onderzoek naar eten kijken, valt onder de derde categorie, eten als cultuur. Hierbij komen tradities, waarden, identiteit en nostalgie naar boven. De vragen die gesteld worden in gesprekken over eten, brengen antwoorden over cultuur voort. Stajcic (2013) omschrijft eten weer als een symbolisch middel om andermans cultuur te leren kennen. Omdat Stajcic (2013) het een symbolisch middel noemt, en de waarde van praten over eten bespreekt, suggereert dit ons dat eten niet fysiek aanwezig hoeft te zijn. Je zou elkaars cultuur dus kunnen leren kennen door enkel over eten te praten. Dit zou dan een vorm van culturen en verschillen proeven zijn zonder daadwerkelijk te proeven.

Om hier wat verder op in te gaan, wordt de theorie van Ibrahim (2015) over het online ervaren van eten besproken. Hierin komt naar voren dat beelden van eten een gevoel van connectie op afstand kunnen geven. Hij noemt eten als een symbool voor 'delen' en gemeenschap en stelt dat eten een belangrijke rol kan hebben in sociale relaties. Bij het online presenteren van eten, wordt eten niet meer oraal geconsumeerd maar juist visueel. Ibrahim haalt Kirschenblatt-Gimblett (1999, in Ibrahim, 2015) aan om te verduidelijken dat eten hierbij vergezeld kan worden door tastbare en verbale uitleg. In de situatie van de online eetdialogen van *Utrecht in Dialoog* is het online gepresenteerde eten niet tastbaar, maar kan het wel degelijk vergezeld worden door extra verbale uitleg. De algemene boodschap van de theorie van Ibrahim (2015) is de suggestie dat online eten presenteren juist een extra niveau van connectie meebrengt in een digitaal tijdperk. Het overbruggt de afstand die wordt gevoeld en kan mensen met elkaar verbinden.

## Onderzoeksvraag en hypothese

Aan de hand van het theoretisch kader is de volgende onderzoeksvraag opgesteld: Hoe kan eten op afstand bijdragen aan het creëren van inclusiviteit bij *Utrecht in Dialoog*?

Om deze vraag te beantwoorden moeten de volgende deelvragen eerst worden beantwoord:

- Hoe wordt eten gebruikt om verschillen te communiceren op de website van *Utrecht in Dialoog*?
- Hoe speelt eten een rol in het communiceren/overbruggen van verschillen tijdens een dialoog?
- Hoe verschilt de rol van eten bij een online dialoog mét eten en een online dialoog zonder eten?
- Hoe ervaren de deelnemers een online diner ten opzichte van een "real life" diner?

Als alle theorieën zoals besproken in het theoretisch kader in overweging worden genomen, is het duidelijk dat eten een rol kan spelen in het leren kennen van elkaars culturen. Het lijkt dat eten in een online omgeving volgens Stajcic (2013) nog steeds dezelfde communicatieve waarde kan hebben als fysiek eten. Volgens Stajcic (2013) hoef je eten van elkaar niet per se te proeven, maar kan je net zo goed elkaars cultuur leren kennen door te praten over eten en misschien foto's te laten zien. Dit idee wordt nog versterkt door de theorie van Ibrahim (2015) die stelt dat in een online digitaal tijdperk, eten een toevoegende waarde kan hebben. Het kan de afstand overbruggen en zo mensen in een online omgeving samenbrengen. Dit zou betekenen dat een online dialoog waar eten aanwezig is, sterker verbindend werkt dan een online dialoog waar geen eten aanwezig is. Echter, hierbij wordt de theorie door Korthals (2002) nog niet in overweging genomen. De aanwezigheid van eten kan er namelijk ook voor zorgen dat mensen ervoor kiezen om niet aanwezig te zijn bij een dialoog omdat ze zich buiten gesloten voelen door het gekozen eten bij een dinerdialoog, of ze

voelen een drempel omdat wellicht sommige mensen zich er niet comfortabel bij voelen om voor een computerscherm te eten omdat ze dit misschien niet gewend zijn. Doordat mensen juist bij een online dialoog alleen hun eigen eten mee hoeven te nemen, en niet elkaars eten hoeven te eten, hopen we dat deze drempel voor sommigen mensen wellicht wordt weggenomen. Ook zou een online dialoog met eten geen verschil moeten maken met een 'face-to-face' dialoog met eten, omdat enkel praten over eten en elkaar eten laten zien, hetzelfde effect zou hebben. Hierdoor zou er verwacht kunnen worden dat de deelnemers wellicht moeten wennen aan het aanschuiven bij een online diner, maar dat de toevoeging van eten in een online dialoog wel wordt gewaardeerd.

## Methode

Dit onderzoek maakt deel uit van een omvangrijker onderzoek. Het overkoepelende thema is inclusiviteit bij *Utrecht in Dialoog*. Dit onderzoek betreft de invalshoek van inclusiviteit bij online eetdialogen. Deze vraag is beantwoord door middel van een driedelig etnografisch onderzoek. Het doel van een etnografisch onderzoek is het omschrijven van een groep of cultuur (Walford, 2009). In dit onderzoek is dit gedaan door documentanalyses en observaties van dialogen.

Om antwoord te geven op de eerste onderzoeksvraag is er een documentanalyse uitgevoerd. Er is een webpagina van de website van *Utrecht in Dialoog* geanalyseerd en zo is gekeken of en hoe verschillen worden gecommuniceerd en of en hoe hierbij gebruik gemaakt wordt van eten.

Voor de tweede en derde onderzoeksvraag is ten eerste geobserveerd bij dialoog 1. Vanuit *Utrecht in Dialoog* is de nadruk gelegd op participierend onderzoek. Het past niet in de visie van de organisatie om een onderzoeker enkel te laten observeren. Dit betekent dat er tijdens de observaties bij de dialoog door de onderzoeker ook werd deelgenomen aan de dialoog. Dit sluit aan bij de omschrijving van etnografisch onderzoek van Walford (2009) waarbij de nadruk ook ligt op participatie. Volgens Walford (2009) moet een onderzoeker zich laten opnemen in een cultuur en er als het ware aan deelnemen. Om hier invulling aan te geven, heeft de onderzoeker met de andere deelnemers mee gepraat over de onderwerpen tijdens de dialoog. Als aanvulling op de resultaten van de observaties bij dialoog 1, is er een online potluck diner georganiseerd op 7 juni (dialoog 2). Ook hierbij is er op dezelfde manier geobserveerd en geparticipeerd. Bij dialoog 1 is er niet fysiek gegeten met elkaar. Bij dialoog 2 had eten een explicietere rol. Deelnemers hebben met een bordje eten deelgenomen aan de online dialoog. Hierdoor kon er worden geanalyseerd of de aanwezigheid van eten een verschil maakte in het overbruggen van verschillen en het bereiken van inclusiviteit en hoe dit dan naar voren komt.

Voor aanvang van de dialoog is er een informed consentformulier rondgestuurd aan de deelnemers. Hierdoor konden ze zich inlezen op het onderzoek en wat er van de deelnemers verwacht wordt. De onderzoekers waren een half uur voor aanvang van de dialoog aanwezig in de online omgeving om eventuele vragen van de deelnemers te beantwoorden. Bij aanvang van de dialoog werd er gevraagd aan alle deelnemers of ze de brief hebben gelezen en volledig hebben begrepen. Er werd al snel gemerkt dat de deelnemers dit formulier van tevoren niet werd gelezen. Veel deelnemers wisten niet waar het over ging. Aan het begin van de dialogen is er daarom voor gekozen om de informatie alsnog te vertellen aan de deelnemers om op die manier toch toestemming te krijgen. Alle deelnemers begrepen de informatie en er waren weinig tot geen vragen. Ook ging iedereen akkoord met de opnames en zijn hier geen problemen mee voorgevallen. De opnames van de dialoog dienden vooral om achteraf te kunnen analyseren omdat het niet altijd mogelijk was om duidelijke aantekeningen te maken, omdat de onderzoekers ook deelnamen aan de dialoog.

Al deze resultaten zijn verwerkt en zijn gepresenteerd in een interactieve presentatie avond met de andere twee onderzoeken. Naar aanleiding van wensen van de organisatie is er besloten om de presentatie avond vorm te geven als een dialoog. Dit betekent dat er eerst een centrale presentatie heeft plaatsgevonden over alle resultaten. Vervolgens is de groep opgedeeld in drie break-out rooms, één kamer per onderzoeksthema. In deze break-out rooms is gebrainstormd over ideeën hoe er invulling gegeven kan worden aan deze resultaten bij *Utrecht in Dialoog*. Het is namelijk belangrijk om van deze resultaten een nuttig advies te schrijven voor de organisatie waar ze iets aan hebben in de toekomst. Door deze methode kon de input van de deelnemers en vrijwilligers hierin worden meegenomen. Afgezien van een enkeling die de presentatie vroegtijdig verliet wegens andere verplichtingen, hadden alle deelnemers een actieve houding en werd er veel input gegeven tijdens de break-outrooms.

Dit onderzoek heeft bekeken of en hoe de eetavonden op afstand bijdragen aan inclusiviteit. De resultaten zijn relevant voor *Utrecht in Dialoog* in de 1,5 meter afstand samenleving, maar ook voor andere organisaties die een prettige interculturele en inclusieve (werk)omgeving willen creëren.

## Resultaten en analyse

Als onderdeel van etnografische observaties, is er begonnen met een observatie bij dialoog 1. Het thema van deze dialoog was 'proef de verschillen'. Om de observaties van de dialoog wat kracht bij te zetten, wordt er eerst door middel van een documentanalyse gekeken naar het stukje op de website over de dialoog. Dit stukje op de website is het stukje wat deelnemers lezen als informatie over de dialoogavond. Dit is dezelfde webpagina waar ze zich vervolgens aanmelden voor de dialoog. Zie bijlage 1 voor de volledige tekst. In de bijlage zijn enkele woorden geel gemarkeerd. Deze woorden zijn gemarkeerd omdat ze aan eten doen denken. Het meest voorkomende, en daardoor opvallend het belangrijkste, is 'proeven'. Het thema is natuurlijk 'proef de verschillen', en dit wordt meerdere malen in het stukje herhaald. Daarnaast komen 'smaakt' en het woord 'recept' voorbij. Door deze woorden wordt gesuggereerd dat eten een rol zal spelen bij de dialoog en bij het bespreken van de verschillen. Dit komt waarschijnlijk ook voort uit de oorspronkelijke invulling van de dialoog. Er was namelijk eerst gepland dat het een dinerdialoog zou zijn waarbij iedereen zijn eigen eten mee zou kunnen nemen en delen. Door de corona maatregelen is het diner aspect verdwenen, maar door de woordkeuze lijkt eten nog absoluut aanwezig in de onderwerpen die op tafel komen bij de dialoog.

Als er vervolgens gekeken wordt naar de invulling van de dialoog, wordt al aan het begin duidelijk dat eten een van de mogelijke onderwerpen is waarover gesproken kan worden. Er wordt een video vertoond van een toespraak van de burgemeester specifiek voor de deelnemers aan deze dialoog. Hij praat onder andere over verschillen tussen wat mensen eten, en ook hij legt de nadruk op woorden als 'proeven'.

Na de introductie worden de deelnemers ingedeeld in groepen in zogenaamde 'break-out rooms'. Hierdoor kan er in groepjes van maximaal 6 personen gepraat worden over de onderwerpen in kwestie. In de break-out room waarin geobserveerd werd, waren vier mensen aanwezig. Ondanks de bespreking van eten in de introductie en de woordkeuze in de tekst op de website, werd eten niet genoemd. Er werd vooral gepraat over culturele verschillen die werden ervaren op andere gebieden, vooroordelen die werden ervaren en de aanwezigheid van racisme in de Nederlandse maatschappij. Wel viel op dat er wat sprake was van het trachten te definiëren van culturen. Er werd veel gepraat over culturen die niet aanwezig waren en er werd weinig gepraat over de eigen cultuur. Zo werd er gesproken over hoe Vietnamese huisgenoten waren in de omgang, over hoe internationale studenten zijn en hoe de Italiaanse cultuur anders is dan de Nederlandse. Er werden indrukken



gegeven van andere culturen en gepraat over de ervaringen in contact met deze culturen. Er werd hierbij weinig gekeken naar de eigen cultuur maar enkel gepraat met generaliserende woorden over andere culturen en over hoe deze culturen anders zijn. De verschillen die besproken werden, waren enkel etnische verschillen. Andere mogelijke culturele verschillen kwamen niet aan bod.

Tijdens dialoog 2 werd er ook gegeten tijdens de dialoog. Deelnemers zaten klaar met hun bordje voor de computer en lieten aan elkaar zien wat ze aten. Het thema van deze dialoog was hetzelfde als dialoog 1, namelijk 'proef de verschillen'. Tijdens deze dialoog werden naast vragen over het eten, ook de vraag "hoe proef je verschillen aan tafel? Heb je kennis gemaakt met andere eetculturen?" gesteld. Interessant om als eerste observatie op te merken, was dat er weinig op deze vraag ingegaan werd. Het grootste deel van de spreektijd werd ingevuld met verhalen over eigen eetgewoonten en ervaringen uit het verleden. Dit waren verhalen over hoe er vroeger thuis werd gegeten. Naar aanleiding van de verhalen over vroeger kwamen vervolgens verschillen naar voren. Zo noemde één Nederlandse deelnemster dat ze vroeger thuis eigenlijk nooit de stereotype Nederlandse maaltijd aardappelen, groenten, vlees aten maar juist "vreemde" dingen zoals linzen. Dit zorgde ervoor dat haar klasgenootjes niet graag kwamen eten. De deelnemster noemde dit als verschil tussen de eetgewoonten van haar klasgenoten en haarzelf. De vraag "heb je kennis gemaakt met andere eetculturen?", werd niet uitvoerig besproken. Twee deelnemers bespraken de eetgewoonten die ze tegenkwamen op vakantie, en één deelnemer noemde de Vietnamese maaltijden die zijn Vietnamese huisgenoten bereidden. Afgezien van deze kort besproken anekdotes, werden de "verschillen aan tafel" vooral besproken met verhalen over verschillen in de nabije omgeving en werd de etnische achtergronden van deze verschillen niet besproken.

Deze observatie lijkt een sterk verschil aan te tonen tussen dialoog 1 en dialoog 2. Bij dialoog 1 werd veel over verschillen gepraat vanuit de invalshoek van etniciteit. Het leek soms of er getracht werd om culturen van andere landen te definiëren. Dit terwijl er niemand van deze andere culturen aanwezig was. Er werd dus door buitenstaanders gepraat over andere culturen. De conclusies die worden getrokken zijn op basis van ontmoetingen met enkele personen van deze etniciteit. Er wordt in stereotypen gepraat en de verschillen gaan enkel over etniciteit. Dit zou aansluiten bij de definitie van diversiteit uit het theoretisch kader. Dit terwijl er bij dialoog 2 over culturen werd gepraat vanuit eigen standpunt. Er werd gepraat over eigen gewoonten, generatieverschillen en verschillen door afkomst. Eén van de deelnemers noemde zijn leeftijd als reden dat hij wat meer met aardappelen, groenten en vlees opgegroeid was, en één deelnemer noemde zijn Indonesische opa en oma om te vertellen over de uitgebreide rijsttafels die hij vroeger at. Afgezien van de verhalen over de vakanties, werd er niet gepraat over culturen die niet vertegenwoordigd werden in de groep. De verschillen die geproefd kunnen worden aan tafel werden gezocht in de complexere culturele verschillen tussen de deelnemers en het ging niet enkel over verschillen op basis van etniciteit. Vooroordelen werden vermeden door bijvoorbeeld de Nederlandse deelnemers die aangaven dat ze bijna nooit de typische Nederlandse maaltijd van aardappelen, groente en vlees aten. Dit sluit aan bij de definitie van inclusiviteit uit het theoretisch kader.

Het was heel duidelijk dat het eten ervoor zorgde dat er zoveel werd gesproken over de eigen ervaringen. Hierdoor werd ook overeenkomst gevonden omdat al snel duidelijk werd dat alle deelnemers hun eigen rituelen hadden en op hun eigen manier bewust bezig waren met hun eten.

Belangrijk om mee te nemen is de ervaring van de deelnemers zelf. Aan het eind van de dialoog werd gevraagd aan de deelnemers wat voor verschil ze merkten tussen de online dinerdialoog, de "normale" online dialoog en de dinerdialogen in levenden lijve. Er werd gezegd dat door het eten, de sfeer wat informeler aanvoelde dan de normale dialogen. Doordat officiële vergaderingen en meetings in de huidige Corona maatschappij ook via Zoom gaan, voelen de onofficiële bijeenkomsten

en informele meetings al snel formeel door de Zoom omgeving en omdat je vaak in je werkkamer zit. Door het “samen eten” werd de formele sfeer verminderd en voelde het gesprek “losser”. Een andere deelnemer noemde dat het “samen eten” toch gezelliger is, en dat het zeker wat toevoegt ten opzichte van de dialogen zonder eten. Een voordeel van de online dinerdialoog ten opzichte van een etentje in het echt, was dat de deelnemer het bij de “echte” etentjes het soms moeilijk vond om zich verstaanbaar te maken onder het geroezemoes van een grote tafel. Ook noemde de deelnemer dat tijdens zo een etentje, hij vaak maar met één persoon kon praten. Een voordeel van het online etentje vond hij dat je nu dus met vier personen tegelijk kon praten. Er werd gezegd dat het onderwerp ‘eten’ nu ook heel centraal stond, maar dat er ook samen gegeten zou kunnen worden tijdens het praten over andere thema’s. Er werd verwacht dat er dan vanzelf ook over het eten zou worden gepraat. Er werd gezegd dat het eten tijdens de dialoog minder onhandig was dan verwacht, maar dat het wel jammer was dat je niet van elkaar kon proeven. Ook kwam de opmerking dat het redelijk vroeg was (rond 17.45). De deelnemers waren het niet allemaal gewend om zo vroeg te eten. De algemene indruk was positief. Er werd gezegd dat het een gezellige avond was. Een deelnemer zei dat ze in de anderhalf uur echt het idee had dat ze iedereen had leren kennen.

## Presentatie avond

De zojuist besproken resultaten zijn gepresenteerd in de vorm van een interactieve dialoog. Er is voor deze vorm gekozen om dicht bij het format van *Utrecht in Dialoog* te blijven. Als eerste werd een algemene presentatie gegeven met de resultaten van alle drie de onderzoeken. Hierbij was ruimte voor verduidelijkende vragen. De discussievragen werden bewaard voor bij de dialogen in de break-outrooms. Na de presentatie werd de groep in 3 kamers verdeeld. In elke kamer was een van de onderzoekers aanwezig. In deze kamers werd vervolgens gepraat over de resultaten en antwoord getracht te geven op vragen als “Wat kan *Utrecht in Dialoog* in de toekomst met deze resultaten?”. De onderzoekers wisselden na 25 minuten van kamer, waardoor er meer input van verschillende deelnemers verzameld kon worden. Eén van de dingen die veel werd besproken, was het feit dat er zo weinig mensen aanwezig waren bij de dialoog. Er kwam de opmerking naar voren van één van de deelnemers, dat deze lage opkomst wellicht kwam door het feit dat het eten voor een computerscherm niet iets is waar mensen aan gewend zijn. Zo kwam de vraag op of dit misschien verandert als deze online dinerdialogen vaker georganiseerd worden. Zo kunnen deelnemers gewend raken aan deze vorm en wordt de opkomst wellicht groter.

Nog een belangrijke opmerking was dat het misschien gek is om te gaan eten met mensen die je niet kent. Hierbij kwam de vraag naar boven die aansluit bij een van de andere onderzoeken, is *Utrecht in Dialoog* een community? Als *Utrecht in Dialoog* een sterke community creëert, zou dit betekenen dat mensen de andere deelnemers goed genoeg kennen om geen drempel te ervaren bij de deelname aan een online dinerdialoog. Om dit te overbruggen werd het idee door één van de deelnemers geopperd om wellicht deelnemers niet alleen te laten deelnemen, maar bijvoorbeeld ook vrienden of familieleden mee te nemen of uit te nodigen. Nu staat er nergens op de website dat dat niet mag, maar het wordt ook niet gesuggereerd of gestimuleerd, terwijl dit volgens één van de deelnemers misschien wel zou kunnen helpen met het wegnemen van de barrière.

Een van de deelnemers hechtte heel veel waarde aan de observatie dat er bij Dialoog 2 meer werd gesproken over eigen verleden en eigen verhalen. Dit vond zij een waardevol effect van de dialoog en ze vond het mooi om te horen dat eten hier zo aan bij kon dragen.

Een van de deelnemers uit de organisatie van *Utrecht in Dialoog* zei als reactie op het resultaat dat een deelnemer dialoog 2 wat informeler vond door het eten, dat de online dialogen inderdaad wat

losser zouden kunnen. Er zijn nu namelijk wat regels waar deelnemers zich aan moeten houden, maar hier zou wat meer mee gespeeld mogen worden.

## Conclusie

Om antwoord te geven op de eerste deelvraag, is er gekeken naar het stukje op de website over de dialoog van 28 mei (het stukje op de website over 7 juni is buiten beschouwing gelaten, gezien die geschreven is door de onderzoeker). In het stukje over 28 mei worden duidelijk woorden gebruikt die gerelateerd zijn aan eten om het gesprek over verschillen invulling te geven. Ook in de introductie van de dialoog op de avond zelf, wordt aandacht besteed aan het onderwerp eten om invulling te geven aan het gesprek over eten.

Dit brengt de analyse naar de tweede onderzoeksvraag. Tijdens dialoog 1 werd eten namelijk niet besproken in de geobserveerde “break-out room”, ondanks de aanwezigheid van eten op de website en in de introductie. Dit suggereert dat eten niet het eerste is waar mensen aan denken bij het bespreken van culturele verschillen. De observaties van dialoog 2 geven een ander antwoord op deze deelvraag. Bij dialoog 2 wordt eten wel degelijk gebruikt om verschillen te bespreken. Het verschil tussen de dialogen, en daarmee het antwoord op de derde deelvraag is duidelijk. In dialoog 1 wordt er gefocust op andere culturen. Culturen die niet vertegenwoordigd zijn aan tafel worden besproken en gedefinieerd. Bij dialoog 2 leek eten een brug naar de eigen ervaringen en de eigen cultuur. Het verschillen proeven gebeurde hier tussen de deelnemers zelf en er werden verhalen verteld over verschillen tussen mensen in de nabije omgeving waarbij etniciteit geen rol speelde. Om het verschil in toegankelijkheid tussen de dialogen te bespreken, zal Korthals (2012) nogmaals aangehaald worden. Hij benadrukt dat er niet te simpel mag gekeken worden naar de verenigende kracht van eten. In dialoog 2 leek eten wel zeker de deelnemers samen te brengen, wat gebaseerd wordt op de indrukken die tijdens het nabespreken werden gedeeld, maar er moet ook gekeken worden naar op wat voor manier de vorm juist mensen kan buitensluiten. Het kan niet genegeerd worden dat dialoog 2 niet druk bezocht was. Dialoog 1 had een ruime 15 deelnemers, waar bij dialoog 2 maar 4 mensen aanwezig waren. Van deze 4 deelnemers was er één de onderzoeker en één de begeleider (beiden in de observaties aangeduid als deelnemers). Er waren twee afmeldingen, wat betekent dat er zich oorspronkelijk 4 mensen hadden aangemeld. Er zijn verschillende factoren die hiermee te maken zouden kunnen hebben en die mensen hebben buitengesloten. Ten eerste was het op een zondag, waar dialoog 1 op een donderdag was. Het was al eerder op de avond, namelijk om 17.30 in plaats van 19.30 en uiteraard het feit dat het een dinerdialoog was en dat zo mensen eten mee moesten nemen. Een van de deelnemers sprak al over de stress om het eten op tijd klaar te krijgen en een deelnemer deelde zijn ervaring van de druk om iets te maken wat er ook mooi uitzag. Dit zijn allemaal factoren die ervoor zouden kunnen zorgen dat mensen wellicht een te grote drempel ervaren om mee te doen. Daarnaast was de dialoog online. Dialoog 1 was ook online, maar wel druk bezocht, maar het zou kunnen dat een online dialoog gecombineerd met een dinerdialoog, mensen toch afschrikt. Het is belangrijk om deze factoren in overweging te nemen en zo na te gaan of deze vorm “inclusief” genoeg is.

Om de laatste deelvraag te beantwoorden, moet er gekeken worden naar de nabespreking bij dialoog 2. De deelnemers hadden over het algemeen een positieve indruk van de dialoog en vonden het gezellig om zo met elkaar een maaltijd te delen. De dialoog had volgens een deelnemer een informelere en lossere sfeer dan de reguliere dialogen. Een andere deelnemer zei dat hij nu meer mensen kon spreken dan tijdens een echt diner, waar hij normaal maar met een iemand kan praten omdat hij het moeilijk vindt zich verstaanbaar te maken in een grote groep door het geroezemoes aan tafel. Dit sluit aan bij de besproken theorie van Staijs (2013). Volgens deze theorie zou eten een vorm zijn van non-verbale communicatie. Je zou aan iemands eten zijn cultuur af kunnen lezen. Dit

zou mogelijk moeten zijn zonder iemands eten ook daadwerkelijk te proeven. Eten zou ook “op afstand” kunnen dienen als communicatie en enkel praten over het eten en eten laten zien, zou ook voldoende kunnen zijn om elkaars cultuur te leren kennen. In dialoog 2 leek dit zeker waar te zijn. Er werd veel over het meegebrachte eten gepraat, en deze maaltijden leken ook een vertegenwoordiging van de eetculturen van de deelnemers. Op het eind werd wel gezegd dat het jammer was dat we niet van elkaar konden proeven, maar er werd al zo uitvoerig over het eten en de bijbehorende eetculturen gepraat, dat het niet leek dat het proeven een extra communicatieve waarde zou hebben gehad. Tijdens het napraten over de dialoog werd gezegd dat een deelnemer echt het gevoel had dat ze de rest van de deelnemers had leren kennen. Dit staat in lijn met de aanname die gemaakt werd in het theoretisch kader dat men elkaars cultuur kan leren kennen door eten (Capatti, Montanari, & O'Healy, 2003; Montanari, 2006; Stajcic, 2013).

Ibrahim (2015) stelt dat eten een verbindende factor heeft, en dat dit al bereikt kan worden met beelden van eten. Dit zou namelijk verbindingen in een gemeenschap versterken. Als er gekeken wordt naar de antwoorden die gegeven werden tijdens het nabespreken, kan er geconcludeerd worden dat deze verbindingen tijdens de dinerdialoog versterkt zijn. Een deelnemer zei achteraf dat hij het eten een toegevoegde waarde vond omdat hij het nou eenmaal gezellig vindt om samen te eten.

Om terug te schakelen naar de hoofdvraag of en hoe eten wordt gebruikt om inclusiviteit te bereiken: hier lijkt geen eenduidig antwoord op te zijn. In dialoog 2 wordt duidelijk inclusiviteit bereikt door eten. Eten wordt gebruikt om eigen verhalen te vertellen en zo verschillen die dieper gaan dan enkel etniciteit te vinden. In dialoog 1 wordt er nog gesproken over andere etniciteiten en worden deze gedefinieerd aan de hand van een ontmoeting met enkele personen van deze etniciteit. Er wordt op een bepaalde manier in stereotypes gesproken. Bij dialoog 2 wordt er gepraat over complexere verschillen, namelijk op basis van afkomst en generatie. Stereotypen worden hier juist in ontkracht door bijvoorbeeld de Nederlandse deelnemers die aangeven dat ze eigenlijk bijna nooit de ‘typisch’ Nederlandse maaltijd van aardappelen, groente en vlees eten. Echter, door het feit dat er zo weinig deelnemers aanwezig waren bij dialoog 2, wordt de suggestie gewekt dat deze vorm van dinerdialoog niet zo inclusief is in de toegankelijkheid, of dat deze manier van een online dinerdialoog toch nog niet iedereen overtuigt. Dit zou dus betekenen dat de afstand en daardoor de online omgeving de inclusiviteit vermindert. Eventueel zou er toekomstig onderzoek gewijd kunnen worden aan de toegankelijkheid indien de online dinerdialogen voortgezet zullen worden.

Tijdens de presentatie kwam naar voren uit de input van de deelnemers dat de dialogen wat informeler en losser mogen, en dat er nog een manier gevonden moet worden om de barrière van de online dinerdialogen te overbruggen. Een idee was hiervoor om de deelnemers wellicht mensen uit hun persoonlijke kringen uit te laten nodigen, bijvoorbeeld dat gezinsleden ook mee kunnen doen. Ook zouden de dinerdialogen vaker georganiseerd kunnen worden om het wat normaler te maken voor de deelnemers.

## Advies

Op basis van de observaties is duidelijk geworden dat online dinerdialogen absoluut waardevol zijn. De dialogen promoten inclusiviteit en de ervaringen van de deelnemers zijn over het algemeen positief. Het is dan ook zeker de moeite waard om deze door te zetten. Er zijn echter wel wat dingen waar in het online tijdperk rekening mee gehouden moet worden. Momenteel lijkt het alsof er nog een barrière is voor de deelname. Het voorstel is dan ook dat de online dinerdialogen vaker georganiseerd worden. Zo wordt deze format hopelijk wat normaler, kunnen de deelnemers er aan wennen en zo zullen er uiteindelijk meer deelnemers zijn.

Ook kan er iets meegenomen worden uit de resultaten die ook bij reguliere (online) dialogen toepasbaar zijn. Zo gaf een van de deelnemers aan dat door een regel van de online dialogen te verbreken (namelijk het eten), de sfeer informeler werd. Dit zou ook kunnen worden doorgevoerd in de reguliere dialogen. Als er iets minder streng op alle regels van een (online) dialoog, wordt de sfeer informeler. Daarnaast lijkt het alsof de deelnemers makkelijker over zichzelf praten als ze hun eten kunnen laten zien. Ze kunnen iets laten zien van zichzelf en aan de hand daarvan kunnen ze verhalen vertellen. Voor sommige dialogen, als het onderwerp en het thema zich daarvoor leent, zou het een idee kunnen zijn dat de deelnemers iets mee kunnen nemen uit hun eigen cultuur of uit hun eigen leven. Een voorwerp wat belangrijk voor ze is en wat op een bepaalde manier verband houdt met het thema. Dit voorwerp hoeft dus niet noodzakelijk met eten te maken te hebben, maar kan toch de deelnemers stimuleren meer over zichzelf te delen.

Er vloeien dus drie adviezen voort uit het onderzoek. Ten eerste; organiseer vaker online dinerdialogen om deelnemers bekend te laten worden met het format. Ten tweede; maak de (online) dialogen informeler en losser door het naleven van de regels iets minder streng te maken. Ten derde; laat deelnemers bij dialogen waar het thema zich ervoor leent, een voorwerp meenemen om over te vertellen. Dit zou per thema en onderwerp van de dialogen kunnen verschillen.

## Bibliografie

- Abbots, E. (2016). Approaches to Food and Migration: Rootedness, Being and Belonging. In J. Klein, & J. Watson (A cura di), *The Handbook of Food and Anthropology* (p. 115-132). London: Bloomsbury.
- Capatti, A., Montanari, M., & O'Healy, Á. (2003). *Italian Cuisine : A Cultural History*. New York: Columbia University Press.
- Cinotto, S. (2019). Italian Diasporic Identities and Food. In R. Sassatelli (Red.), *Italians and Food. Consumption and Public Life* (pp. 43-70). Palgrave Macmillan, Cham.
- Community-Based Research for the Humanities*. (sd). Opgeroepen op juni 11, 2020, van Utrecht University: <https://www.uu.nl/en/organisation/community-based-research-for-the-humanities>
- Ferdmann, B. M. (2014). The Practice of Inclusion in Diverse Organizations. In B. M. Ferdmann, & B. R. Deane, *Diversity at Work: the Practice of Inclusion* (pp. 3-54). San Francisco: John Wiley & Sons, Incorporated.
- Ibrahim, Y. (2015). Food Porn and the Invitation to Gaze: Ephemeral Consumption and the Digital Spectacle. *International Journal of E-Politics*, 6(3), 1-12.
- Korthals, M. (2002). Aanzetten voor een filosofie van voeding. In M. Korthals, *Voor het eten: filosofie en ethiek van voeding* (pp. 15-20). Meppel: Boom.
- Montanari, M. (2006). *Food is culture*. (A. Sonnenfeld, Vert.) New York: Columbia University Press.
- Stajcic, N. (2013). Understanding Culture: Food as a Means of Communication. *Hemispheres. Studies on Cultures and Societies*(28), 77-87.
- Utrecht in Dialoog. (sd). *Utrecht in Dialoog*. Opgeroepen op mei 7, 2020, van Utrecht in Dialoog: <https://www.utrechtindialoog.nl/>
- Utrecht in Dialoog. (sd). *Utrecht in Dialoog*. Opgeroepen op mei 7, 2020, van Utrecht in Dialoog: <https://www.utrechtindialoog.nl/utrecht-in-dialoog/>
- Walford, G. (2009). For ethnography. *Ethnography and Education*, 4(3), 271-282.

## Bijlagen

Bijlage 1: Document 1: Website Utrecht in Dialoog over de dialoogavond van 28 mei do 28 mei 2020, 19:00 - 21:30

Registraties zijn gesloten voor dit evenement.



**Proef** de verschillen tussen culturen en kom online in gesprek met landgenoten die je niet vanzelf tegenkomt! Met Burgemeester Jan van Zanen, MC Avi uit Kanaleneiland en vele anderen. Iedereen is van harte welkom! Je kunt ook alleen met vrouwen in gesprek of in het Engels. Meld je aan via de rode knop!

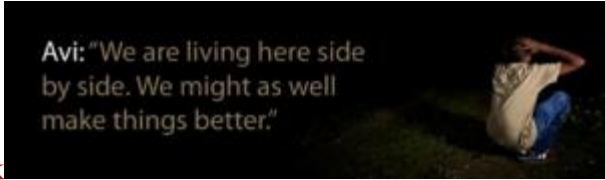
Heb je hulp nodig bij online komen? Kom een half uurtje eerder voor uitleg over **Zoomgebruik** of neem **contact** op. Geef je wensen aan op het inschrijfformulier!

## **Proef de verschillen**



Ervaar jij culturele verschillen in je buurt, op je werk, op school, bij je clubs, op social media? Wat valt je op in deze tijd? Waar **proef** jij verschillen en hoe **smaakt** dat nu we elkaar vooral op afstand ontmoeten? Worden verschillen anders, uitvergroot, kleiner, belangrijker, storender, rijker, mooier? Op deze online bijeenkomst delen we onze verhalen en luisteren naar die van anderen. Wat zie je om je heen gebeuren, wat gebeurt er met jou en waar verlang je naar? Zoek je het vertrouwde, bekende, het andere, het avontuur, een smeltkroes, fusie of jam sessie? **Proef** de verschillen en overeenkomsten en ontdek de **smaken** van jezelf, anderen en je ideale **recept**!

## **Programma**



Avi: "We are living here side by side. We might as well make things better."

19.00 Inlog en introductie [Zoomgebruik](#)

19.15 Welkom en ontvangst

19.20 Inspiratie op het thema met burgemeester Jan van Zanen en [MC Avi](#).

19.30 In groepen in gesprek! (ook alleen vrouwen en Engelstalig)

21.00 Opbrengsten **oogsten** en napraten

21.15 Afsluiting

## Hoe werkt een online dialoog?



Meld je aan via de rode knop bovenaan deze pagina. Je ontvangt dan een inloglink voor het [evenement](#) en een wachtwoord die toegang geeft tot de ruimte op internet waar het evenement plaatsvindt. Lees [hier meer over het gebruik van Zoom >>>](#)

[Meer over onlinedialogen >>>](#)

## Wat is een dialoog?

In een dialoog ontmoeten we elkaar in een gesprek met 6-8 personen over onze ervaringen, verlangens en plannen. Je deelt jouw ervaringen en luistert naar de verhalen van anderen in een open en verdiepend gesprek. Je gaat naar huis met nieuwe inzichten en mogelijkheden. [Lees hier meer over wat een dialoog is >>>](#)

Laat je alvast inspireren door de [impressie van de feestelijke Iftardialoog van 2019](#)

**+ GOOGLE CALENDAR+ EXPORTEREN NAAR ICAL**

## Gegevens

**Datum:**

do 28 mei 2020

**Tijd:**

19:00 - 21:30



## Locatie

[Zoom](#)

Nederland + [Google Maps](#)

## Organisatoren

[Krachtstation Kanaleneiland](#)

[Een land een samenleving](#)